

kan have nogen Mening. Naar man siger, at den ikke finder nogen stor Støtte for Tiden i Thinget, ja, saa kan det jo gjerne være, og hvorledes er Stemningen udenfor Thinget? Der er nogle Kjendsgjerninger, som jeg skal tillade mig at henpege paa. De staa i Forbindelse med en Bevilling, som er optaget paa Finanslovforslaget og som jeg altjaa i den Anledning særlig skal dvæle ved. Det er Bevillingen til Følkehøiskolerne! Selv under disse foreløbige Loves Bestaaen vil man Nar efter Nar finde Kjendsgjerninger, der vise, hvorledes netop den mest yderliggaaende, usørlige Politikk finder en Støtte paa de mest fremtrædende og betydningsfulde Anstalter af den Art. Jeg skal blot tillade mig at nævne et Exempel fra hvert af de sidste Nar. Det vil f. Ex. erindres fra 1886, at der blev fejret en Fest for Følkehingsmanden for Veile Amtz 2den Valgkreds (Berg). Det var en Fest, hvor de mere fremtrædende og betydningsfulde Medlemmer holdt sig tilbage, men af Reserater i Bladene vil det ses, at der var Andre, der spillede en særlig fremtrædende Rolle, og det var netop Lærerne ved Astov Følkehøiskole. Det er en historisk Kjendsgjerning, som jeg ikke anser mig for udelukket fra at nævne til Begrundelse af mine Bemærkninger, fordi den ærede Forstander selv er Medlem af dette Thing. Lærerne ved Stolen vare i Virksomhed paa forskjellig Maade, en med at skrive Festsprogrammet, en anden med Sangen, og Forstanderen holdt selv Festtalen, hvori han fremstillede Følkehingsmanden næsten som et Sindbillede paa den almindelige Valgret. I hvilken Aand Eleverne der blive paavirkede, kan man tænke sig selv, og det er jo ogsaa refereret, at de vare ude og bringe lignende Hyldest til Andre. Fra det sidste Nar, 1887, skal jeg blot minde om en Udtalelse, som faldt ved en Fest paa Gjedved Skole. Der var en norsk Storthingsmand, Konow, der optraadte, og som til Slutningen ogsaa omtalte de danske Forhold og da kom med en høist karakteristisk Udtalelse. Det hedder: „Mente vi ikke at kunne bruge Grundloven, saa sagde man: bort med Grundloven og Sungrundloven op i Stedet; fandt man Republikken bedre end Kongedømmet, saa sagde man: bort med Kongedømmet — ikke bort med Kongen, men med Kongedømmet. Det var lovligt, der staaer ikke Noget i Feres Grundlov om, at Kongedømmet er helligt; det er blot en Statsform, som kan afløses af en anden og bedre. Og syntes man endvidere, at det var menigsløst, at nogle saa Godseiere gennem et privilegeret Landsting skulde styre Landet mod det øvrige Folks Ønske, hvorfor saa ikke

rent ud sige: Bort med Landstinget! Saa-danne praktiske Spørgsmaal burde man tage op og begrunde dem mundtlig og skriftlig, indtil Folk vilde dem (Stærkt Bifald).“ Se, det er i 1887, at en saadan Aand udtaler sig ved festlige Leiligheder. Og det er saa typisk, netop denne Udtalelse; den er just saa betegnende i Henseende til den hele Aand, som der gjør sig gjældende. Den gaar nemlig i Virkeligheden ud paa, at man stiller sig selv i Tilværelsens Midte og saa siger: Tilværelsen skal indrettes, som det behager En selv, og, er der Noget, som ikke behager En, saa siger man: Bort med det. Behager Grundloven En ikke, saa siger man: Bort med Grundloven; kan man ikke lide Kongedømmet, saa siger man: Bort med Kongedømmet, og er Landstinget en Institution, man ikke finder rigtig, saa siger man: Bort med Landstinget. Det er den Slags praktiske Spørgsmaal, man skal gaa ud og tage op. Jeg tænker nu nok, det vil vise sig, at det vil gaa dem, som vilde rejse den Slags Spørgsmaal, som det gif Bonden med Rundetaarn: Det er den Slags Ting, man nok skal lade staa. Jeg siger imidlertid, at dette viser, at den Aand, der gjør sig gjældende gennem disse Udtalelser, netop er den Egenraadighedens, Selvwilliens og Selvforgudelsens Aand, om jeg saa maa sige, der siger: Vi respektere ikke Andre end os selv, vi bryde os kun om vor egen Mening; den er vor Høiesteret, og have Andre en anden Mening, saa afvise vi den simpelt hen. Men dette, at man absolut gjør sin egen Mening og egen Willie gjældende og ikke bryder sig om Andres, ikke bøier sig under, hvad de besiddede, de forfatningsmæssige Autoriteter anerkjende og bestemme som værende Ret — se, det er netop det, som er den egentlige Kilde til alle de uhykkelige Tilstande, vi ere komne ind i — netop dette, at man saaledes ikke vil bøie sig for Høiesteret, men have sin egen Afgjørelse og i fornødent Fald, om det skal være, se at gjøre den gjældende ved egne Midler. Derfor siger jeg, at den Aand, som gaar igjennem denne Udtalelse, og som vidner om den Opdragelsesmethode, som der gjør sig gjældende, er visseelig hverken god for den danske Ungdom eller for Landet.

Th. Nielsen: Det ærede 9de kongevalgte Medlem (F. Danneberg Samsøe) mente i Gaar, at jeg havde gjort ham Uret, naar jeg yttrede, at han havde udtalt, at Følkeetinget af politiske Grunde har udfskudt visse Realkoler. Jeg ønsker ikke at gjøre Nogen Uret; jeg skal derfor med den ærede Formands Tilladelse oplæse det ærede Medlems Udtalelse. Efter at han har gjort Rede